

deze teksten „für einen angeblichen Monotheismus ganz und gar nichts zu schliessen ist.“

172) De voorstelling van DELITZSCH, *eerste voordracht*, p. 47 alsof „die Götter der Babylonier lebendige, alwissende und allgegenwärtige Wesen sind, die die Gebete der Menschen erhören und wenn sie gleich zürnen über die Sünden, sich doch immer wieder zur Versöhnung und zum Erbarmen bereit finden lassen“, is lijnrecht in strijd met hetgeen de keilinscripties leeren. Hoe weinig deze babylonische goden „alomtegenwoordig en alwetend“ waren, toont het zondvloedverhaal, waarin Ea, zonder dat de andere goden er iets van weten, het plan om de menschen te verdelgen aan Noach meedeelt, en Bel eerst na den zondvloed verneemt, wie het verraad gepleegd heeft. En al is het waar, dat volgens de voorstelling der Babyloniërs de goden door offeranden verzoend konden worden, toch blijkt wel, hoe weinig deze ritueele verzoening de conscientie stilde, uit het feit, dat in niet ééne hymne uiting wordt gegeven aan het gevoel van vrede met God. Zie voorts de uitnemende vergelijking tusschen de boetepsalmen van Babel en de psalmen van Israel, die HANS BAHR, *Die babylonischen Busspsalmen und das Alte Testament*, p. 26—45 geeft.

173) De naam van een dezer tempels was D u r a n k i, d.w.z. band tusschen hemel en aarde.

174) K. T. p. 102.

175) HILPRECHT, l. c. p. 72, die hier zinspeelt op het feit, dat de tempels als begraafplaatsen der goden werden gedacht en dat volgens de mythologische voorstelling der Babyloniërs de goden elk jaar stierven om met het voorjaar weer op te staan.
